

Kretingos rajono laikraštis. Platinamas rajone, Palangoje, Šventojoje.

Švyturys

KRETINGA

2018 m. lapkričio 3 d., šeštadienis. Nr. 84 (8991).

Įsigaliojo naujos taisyklės pėsčiųjų saugumui gerinti – 2 p.

Atnaujinta Tiškevičių koplyčia atverta lankytojams

Laima STONKUVIENĖ

Lapkričio 1-ąją visi norintieji galėjo pagerbti grafų Tiškevičių atminimą ir už juos pasimelsti – Visų šventųjų dienos išvakarėse lankytojams duris atvėrė atnaujinta Tiškevičių šeimos koplyčia-mauzoliejus.

Atnaujintą koplyčią pašventino brolis pranciškonas Jurdanas Statkus.

Aisto Mendeikos nuotr.

Atnaujinta Tiškevičių koplyčia atverta lankytojams

(Atkelta iš 1 p.)

Lėšų užteko ne viskam

Iškilmėse dalyvavo koplyčios atnaujinimo iniciatorė Kretingos muziejaus direktorė Vida Kanapkienė ir muziejaus darbuotojai, Savivaldybės vadovai, Seimo narys Antanas Vinkus, koplyčios-mauzoliejaus atnaujinimo darbus atlikusios bendrovės „Pamario restauratorius“ vadovai, broliai pranciškonai.

„Labai džiaugiamės, kad dienos, kai atiduosime pagarbą mirusiems artimiesiems, išvakarėse jau galime nusilenkti ir tiems, kurie daug nuveikė savo krašto istorijai ir kultūrai – filantropams, meno ir mokslo mecenatams grafams Tiškevičiams, – iškilmingą atidarymo ceremoniją pradėjo Kretingos muziejaus direktorė V. Kanapkienė. – Atkurti autentišką koplyčios aplinką su laiptais abipus pastato pradėta pernai, nors bandymų atnaujinti statinį iki tol būta ne vieno. Pradėti ilgai lauktus darbus pavyko kartu su Savivaldybės vadovais „išplėsus“ lėšų iš Europos Sąjungos regioninės plėtros fondo, prisidėjus ir pačiai Savivaldybei. Tiesa, viskam atnaujinti pinigų neužteko – pilnai sutvarkyta tik kriptą, viršutinei koplyčios daliai statybininkų teks palaikyti. Noriu padėkoti bendrovės „Pamario restauratorius“ meistrams, kurie visus darbus padarė kaip ir buvo pažadėję. Į kriptą šešiuose karstuose sugrąžinti grafų šeimos bei jų aplinkos žmonių palaikai, tikiu, kad jų niekada nebepalies nei politikos vėjai, nei brutalaus žmogaus rankos. O mes puoselėsime svajonę sutvarkyti ir viršutinę koplyčios dalį, objektą apšviesti“.

Savivaldybės meras Juozas Mažeika taip pat dėkojo ir rangovams, ir muziejiniams už indėlį atkuriant miesto istoriją. „Kai žiūriu į šią koplyčią, man ji asocijuojasi su Vilniaus šventos Onos bažnyčia, kurią pamatęs Napoleonas Bonapartas gailėjosi, jog negali jos parsigabenti į Paryžių. Tiškevičių koplyčia tokia graži ir grakšti, ji – istorinis Kretingos veidas. Simboliška, kad atnaujinta koplyčia duris atveria Visų šventųjų dienos išvakarėse – visi norintieji turės galimybę joje apsilankyti, uždegti žvakutę ir pasimelsti už Tiškevičius“, – kalbėjo J. Mažeika.

Meras negailėjo pagyrų „Pamario restauratoriaus“ meistrams, ir per liūtis dirbusiems labai profesionaliai: tausodami koplyčią ją buvo apdengę tarsi šiltnamį. „Pradžia padaryta, dabar teks ieškoti galimybių ir baigti sutvarkyti visą koplyčią taip atiduodant prideramą pagarbą grafams Tiškevičiams“, – teigė J. Mažeika.

Koplyčia gražesnė nei buvo

Seimo narys, Kretingos rajono garbės pilietis A. Vinkus akcentavo, jog atnaujintos koplyčios atidarymas Visų šventųjų dienos išvakarėse – didelis įvykis visiems krašto žmonėms. Jis perskaitė Seimo pirmininko Viktoro Prandkiečio padėką, kad Lietuvos 100-mečio metais Savivaldybė pasirūpino atkurti ne tik Kretingai, bet ir visai tautai garbios Lietuvos šeimos palikimą. A. Vinkus merui įteikė dovaną – įremintą „Tautišką giesmę“, o V. Kanapkienėi – albumą „Medinės Lietuvos bažnyčios“.

Kultūros ministrės Lianos Ruokytės-Jonsson sveikinimą perskaitė

Į kriptą sugrąžinti 6 Tiškevičių šeimos bei jų aplinkos žmonių palaikai.

Viršutinei koplyčios daliai atnaujinti lėšų neužteko.

Kartu su salantiškių Dapšauskų šeima koplyčioje už grafų Tiškevičių giminę giedoti tradiciniai Žemaičių Kalvarijos kalnai.

Koplyčia – garsios giminės istorija

Koplyčia-mauzoliejų 1893 m. pastatė Kretingos dvaro paveldėtojas Aleksandras Tiškevičius (1864–1945) su motina Sofija Tiškevičiene (1837–1919). Jų sumanymu koplyčios kriptą turėjo tapti šeimos ir giminės narių amžinojo poilsio vieta. Tai buvo pirmasis Lietuvoje sakralinės architektūros statinys, iškilęs pagal Liepojoje apsigyvenusio ir Kuršo gubernijos architektu dirbti pradėjusio švedų kilmės architekto Karlo Eduardo Strandmano (1867–1946) projektą.

Koplyčios-mauzoliejaus statybai naudotos raudono molio plytos, išdegtos Kretingos dvaro plytinėje, o sudėtingo profilio figūrinės plytos buvo vežamos iš Prūsijos plytų fabriko. Pamatams ir cokoliui panaudoti natūralūs ir skaldyti lauko akmenys, surinkti aplinkui plytėjusioje dvaro ir vienuolyno žemėje.

Cokolinėje dalyje buvo įrengta laidojimo kriptą, virš kurios kyla koplyčia – maldai ir susikaupimui skirta patalpa. Cokolinę dalį iš abiejų šonų ir galo apjuosė aukštas atvežtinio grunto sampilas. Jo viršus ir priešais koplyčią įrengta aikštelė buvo išgrįsti lauko akmenų grindiniu.

Koplyčioje vyko pamaldos, buvo aukojamos šv. Mišios grafų Tiškevičių šeimos narių ir dvaro tarnautojų laidotuvių ir mirties metinių metu.

Iš viso 1893–1941 m. grafų Tiškevičių koplyčios-mauzoliejaus kriptoje buvo palaidoti 6 asmenys, kurių palaikai išsiųsti 4 metaliniuose ir 2 mediniuose karstuose.

Po antrojo pasaulinio karo koplyčia-mauzoliejus buvo nacionalizuota ir perduota Kretingos miestui, iš pradžių stovėjo nenaudojama, pastatą juosusio sampilo atraminė sienelė dėl drėgmės pradėjo irti, o po karo buvo nuardyta. Mediniuose karstuose buvę palaikai išniekinti, ieškant brangenų išversti iš karstų. Išmušus skylę didžiosios betoninės pakylės sienoje, apie 1954–1958 m. buvo apiplėšti grafų Juozapo ir Sofijos Tiškevičių metaliniai sarkofagai. Nuo plėšikų koplyčia vėl kentėjo 1989 m.

2014 m. pradėtas naujas koplyčios-mauzoliejaus atnaujinimo darbų etapas, kurio užduotis buvo atkurti pirminį statinio vaizdą, hidroizoliuoti cokolinės dalies sienas, surasti grafų Tiškevičių laidojimo vietas, pritaikyti koplyčią lankymui. Paruošiamųjų darbų metu betoninėse kriptos pakylėse rasti 4 sarkofagai, kurie buvo ištraukti ir tyrimų-restauravimo darbų laikotarpiui pervežti į Kretingos muziejų.

Prieš grąžinant restauruotus sarkofagus į kriptą, pagal projektą atlikti koplyčios-mauzoliejaus atnaujinimo darbai: hidroizoliuoti pamatai-sienos, įrengti nedideli postamentai karstams, sutvarkytos grindys, įvestas elektrinis palaikomasis šildymas, įdėti varstomi langai, įrengtos apsauginė bei gaisrinė signalizacijos.

Koplyčioje ir mauzoliejaus priemamyje įrengta ekspozicija, supažindinanti su pastato istorija, kriptoje palaidotais asmenimis. Išlaikant pagarbą atstumą nuo karstų su palaikais, kriptoje sumontuota grūdinto berėmio stiklo pertvara.

Tiškevičių šeimos koplyčios-mauzoliejaus atnaujinimo darbai kainavo per 200 tūkst. eurų.

Administracijos direktorius Virginijus Domarkas linkėjo mylėti Kretingą ir kretingiškius, kaip tai darė grafai Tiškevičiai.

Bendrovės „Pamario restauratorius“ generalinis direktorius Aldas Kliukas gyre muziejiniams ir Savivaldybės vadovus už drąsą ryžtis tokiam žingsniui ir sugrąžinti koplyčiai pirmą kartą išvaizdą. „Sakyčiau, vaizdas net gražesnis nei buvo, nes šiandien kitokios statybos darbų galimybės. Džiaugiamės, kad į savo darbų galeriją galėsime įsirašyti išskirtinį objektą“, – kalbėjo A. Kliukas.

Po eilių, kurias perskaitė brolis Bernardas, atnaujintą koplyčią pašventino brolis pranciškonas Jurdanas Statkus, o svečiai atvėrė jos duris ir pirmieji uždegė žvakeles prie karstų su Tiškevičių šeimos bei jų aplinkos žmonių palaikais.

Vėliau visi pakviesti pakilti į viršutinę koplyčios dalį ir apžiūrėti ten įrengtą laikiną ekspoziciją, kurioje – muziejaus fonduose saugomi Tiškevičių šeimai priklausę asmeniniai bei krašto istorijai būdingi religiniai daiktai: rožiniai, škaplieriai, maldaknygės, kaldinti kryžiai. Muziejaus direktorės pavaduotojas, istorikas Julius Kanarskas priminė statinio istoriją, papasakojo, kokius darbus, gavus lėšų, viršutinei koplyčios dalyje dar reikėtų atlikti.

Pasibaigus oficialiajai ceremonijai, už grafus Tiškevičius bei jų giminių salantiškių Dapšauskų šeima kartu su talkininkais giedojo tradicinius Žemaičių Kalvarijos kalnus.